HATÁROZATOK

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2010. március 29.)

az angliai, skóciai és walesi olaj- és gázfeltárásnak és -kitermelésnek a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alkalmazása alóli mentesítéséről

(az értesítés a C(2010) 1920. számú dokumentummal történt)

(Csak az angol nyelvű szöveg hiteles)

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2010/192/EU)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre [1] és különösen annak 30. cikke (5) és (6) bekezdésére,

tekintettel a Shell U.K. Limited (a továbbiakban: Shell) által 2009. október 15-én e-mailben benyújtott kérelemre,

a közbeszerzési tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt követően,

mivel:

I. TÉNYEK

(1) A 2004/17/EK bizottsági határozat 27. cikke alapján az Egyesült Királyságban olaj- vagy gázfeltárást, illetve -kitermelést folytató ajánlatkérők részére engedélyezték, hogy a rendes szabályok helyett alternatív rendszert alkalmazzanak. Az alternatív rendszer bizonyos statisztikai követelményekkel járt, és kötelezővé tette a megkülönböztetés tilalmára és a pályáztatásra vonatkozó elvnek a betartását az árubeszerzésre, építési beruházásra vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések odaítélésekor, különösen azon információk tekintetében, amelyeket a szervezet a beszerzési szándékairól a gazdasági szereplők rendelkezésére bocsát.

(2) A 30. cikk szerinti eljárás, mely a 2004/17/EK irányelv előírásaitól való, bizonyos körülmények között bizonyos gazdasági szereplőkre érvényes eltéréssel kapcsolatos, az említett irányelv 27. cikke szerinti csökkentett kötelezettségekre is vonatkozik.

(3) A Shell a 2004/17/EK irányelv 30. cikkének (5) bekezdése alapján 2009. október 15-én e-mailben kérelemmel fordult a Bizottsághoz. A Bizottság a 30. cikk (5) bekezdésének első albekezdésével összhangban, 2009. október 21-én kelt levelében tájékoztatta erről az Egyesült Királyság hatóságait, amelyre az említett hatóságok 2009. november 16-án e-mailben válaszoltak. A Bizottság ezenfelül 2009. november 17-én e-mailben további információkat kért a Shelltől, amelyeket a Shell 2009. november 25-én e-mailben elküldött a Bizottságnak.

(4) A Shell által benyújtott kérelem az angliai, skóciai és walesi olaj- és gázfeltárással és -kitermeléssel kapcsolatos. Az összefonódás-ellenőrzéssel kapcsolatban hozott korábbi bizottsági határozatokkal [2] összhangban, a kérelemben három, a Shell által folytatott különböző tevékenységet jelöltek meg, konkrétan:

a) olaj- és gázfeltárás;

b) olajkitermelés; és

c) földgázkitermelés.

A fent említett bizottsági határozatokkal összhangban e határozat alkalmazásában a „kitermelésbe" beleértendőek a „fejlesztések", azaz a későbbi kitermeléshez szükséges infrastruktúrafejlesztések is (olajfúró tornyok, csővezetékek, végpontok stb.).

[1] HL L 134., 2004.4.30., 1. o.

[2] Lásd különösen egy összefonódást a közös piaccal és az EGT-megállapodással összeegyeztethetőnek nyilvánító 1999. szeptember 29-i, 2004/284/EK bizottsági határozatot (IV/M. 1383 sz. ügy – Exxon/Mobil) (HL L 103., 2004.4.7., 1. o.) és a további határozatokat, például egy összefonódást a 13/2004/EK tanácsi rendelet szerint a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánító 2007. május 3-i bizottsági határozatot (IV/M. 4545 sz. ügy – Statoil/Hydro).

II. **JOGI KERET**

(5) A 2004/17/EK irányelv 30. cikke előírja, hogy az irányelvben említett bármely tevékenység folytatására irányuló szerződések nem tartozhatnak a 2004/17/EK irányelv hatálya alá, ha abban a tagállamban, ahol a szerződést teljesítik, a tevékenység közvetlen módon ki van téve a versenynek olyan piacokon, amelyekre a belépés nem korlátozott. A versenynek való közvetlen kitettséget objektív szempontok alapján kell értékelni, figyelembe véve az érintett ágazat egyedi jellemzőit. A piaci belépés akkor minősül szabadnak, ha a tagállam végrehajtotta és alkalmazza az adott ágazatot vagy annak egy részét megnyitó, megfelelő uniós jogszabályokat.

(6) Mivel az Egyesült Királyság végrehajtotta és alkalmazta a szénhidrogének kutatására, feltárására és kitermelésére vonatkozó engedélyek megadásának és felhasználásának feltételeiről szóló, 1994. május 30-i 94/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet [1], a 2004/17/EK irányelv 30. cikke (3) bekezdésének első albekezdésével összhangban a piacra való belépést nem korlátozottnak kell tekinteni. Egy adott piacon a versenynek való közvetlen kitettséget több mutató alapján kell értékelni, amelyek közül *önmagában* egyik sem döntő jellegű.

(7) Annak értékelésére, hogy az adott gazdasági szereplők az e határozatban érintett piacokon közvetlen versenynek vannak-e kitéve, tekintetbe kell venni a legfontosabb piaci szereplők részesedésének mértékét és az adott piacok koncentrációjának szintjét. Mivel a határozat hatálya alá tartozó különböző tevékenységek feltételei változóak, minden tevékenységet/piacot illetően külön értékelés elvégzésére van szükség.

(8) Ez a határozat nem sérti a versenyszabályok alkalmazását.

III. **ÉRTÉKELÉS**

(9) A kérelem tárgyát képező három tevékenységet (olaj- és gázfeltárás, illetve olajkitermelés és gázkitermelés) különálló termékpiacoknak tekintették a fenti (4) preambulumbekezdésben hivatkozott bizottsági határozatokban. Ennek megfelelően külön-külön kell őket megvizsgálni.

Olaj- és gázfeltárás

(10) A kialakult bizottsági gyakorlat [2] szerint az olaj- és gázfeltárás egyetlen érintett termékpiacot alkot, hiszen kezdetben nem lehet megállapítani, hogy a feltárás olaj- vagy gázlelőhely megtalálását eredményezi-e. Ugyanezen régóta bevett bizottsági gyakorlat alapján határozták meg azt is, hogy e piac földrajzilag az egész világot lefedi.

(11) A feltárási tevékenységet végző gazdasági szereplők piaci részesedését a következő három változó alapján lehet mérni: a tőkekiadások, a bizonyítottan feltárt készletek és a várható termelés. A tőkekiadások változójának használata nem bizonyult alkalmasnak a gazdasági szereplők feltárási piaci részesedése mérésére, többek között a különböző földrajzi területeken szükséges befektetések szintjei közötti jelentős különbségekből adódóan. Az olaj és gáz feltárásához ugyanis nagyobb befektetésre van szükség az Északi-tengeren, mint például a Közel-Keleten.

(12) Jellemzően két másik mutatót alkalmaznak az ágazatban a gazdasági szereplők piaci részesedésének értékelésére, nevezetesen a bizonyítottan feltárt készleteken belüli és a várható kitermelésen belüli részesedést [3].

(13) A rendelkezésre álló információk [4] szerint 2008. december 31-én a világ bizonyítottan feltárt, összes olaj- és gázkészleteinek mennyisége 385 milliárd köbméter olajegyenértéket (a továbbiakban: Sm^3 oe) tett ki. Ebből a Shell részesedése 1,759 milliárd Sm^3 oe volt, amivel a piaci részesedése 0,46 %-nak felelt meg. 2009. január 1-jén a nagy-britanniai, bizonyítottan feltárt, összes olaj- és gázkészletek mennyisége valamivel több mint 0,88 milliárd Sm^3 oe-t [5] tett ki, ami alig több mint 0,22 %. A Shell részesedése ebből még kisebb. A rendelkezésre álló információk szerint a bizonyítottan feltárt olaj- és gázkészletek, valamint a várható jövőbeli kitermelés között közvetlen összefüggés van. Tehát a rendelkezésre álló információkban semmi sem utal arra, hogy a Shell piaci részesedése lényegesen eltérő lenne akkor, ha a feltárt készletekből meglévő részesedése helyett a várható kitermelés alapján mérnék. Az alábbi, (14) és (17) preambulumbekezdések bemutatják a Shell piaci részesedését fő versenytársaihoz képest az olaj- és a földgázkitermelés tekintetében. A bizonyítottan feltárt készletek és a tényleges termelés közti összefüggés alapján ezek a számok az érintett piacon fennálló verseny állapotának jelzésére is alkalmasak. A feltárási piac koncentrációjának foka nem magas. Az állami tulajdonban lévő vállalatokat leszámítva a piacot két magántulajdonban lévő, vertikálisan integrált, nemzetközi óriásvállalat (a BP és az ExxonMobil), valamint néhány további „jelentős" vállalat jelenléte jellemzi. Ezek a tényezők a versenynek való közvetlen kitettségre utalnak.

---

[1] HL L 164. 1994.6.30., 3. o.

[2] Lásd különösen a fent említett Exxon/Mobil határozatot, továbbá a valamivel frissebb, egy összefonódást a 139/2004/EGK tanácsi rendelet szerint a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánító 2007. november 19-i bizottsági határozatot (COMP/M.4934 ügy – Kazmunaigaz/Rompetrol).

[3] Lásd különösen a fent említett Exxon/Mobil határozatot ((25) és (27) preambulumbekezdés).

[4] Lásd a kérelem 5.2.1. pontját és az ott megjelölt forrásokat, különösen pedig a *BP „Statistical Review of World Energy"* című, 2009. júniusi kiadványát a kérelem mellékletében.

[5] Ebből 0,34 trillió Sm^3 földgáz, ami 0,34 milliárd Sm^3 oe-nek felel meg, és 3,4 milliárd hordót kitevő, 0,540 milliárd Sm^3 kőolaj, ami így összesen 0,88 milliárd Sm^3.

Olajkitermelés

(14) A kialakult bizottsági gyakorlat [1] szerint a nyersolaj kitermelése és előállítása különálló termékpiacot képez, amely földrajzilag az egész világot lefedi. A rendelkezésre álló információk [2] szerint a világ napi olajkitermelése összesen 81 820 millió hordót tett ki 2008-ban. Ugyanebben az évben a Shell napi 1 771 millió hordó olajat termelt, ami 2,16 %-os piaci részesedésnek felel meg. Jelen elemzés vonatkoztatásában fontos figyelembe venni a koncentráció fokát és az érintett piac egészét. E tekintetben a Bizottság megjegyzi, hogy az olajtermelési piacot két nagy állami tulajdonban lévő vállalat és két magántulajdonban lévő vertikálisan integrált, nemzetközi óriásvállalat (a BP és az ExxonMobil, amelyek 2008-ban 3,08 %-os, illetve 2,32 %-os olajkitermelési részesedéssel rendelkeztek), valamint néhány további „jelentős" vállalat [3] jelenléte jellemzi. Ezek a tényezők arra engednek következtetni, hogy a piacon számos szereplő van jelen, akik között hatékony verseny van.

Földgáztermelés

(15) Egy korábbi, a gáznak a végfelhasználók részére történő biztosításáról szóló bizottsági határozat [4] különbséget tett az alacsony fűtőértékű és a magas fűtőértékű gáz között. A Bizottság továbbá megvizsgálta azt is, hogy a cseppfolyósított földgázszállítást meg kell-e különböztetni a csővezetékes földgázszállítástól [5]. Egy későbbi, többek között a földgázkitermelésre és előállításra vonatkozó bizottsági határozat [6] – arra hivatkozva, hogy „a végső értékelést nem befolyásolja az elfogadott meghatározás" – megválaszolatlanul hagyta a kérdést, hogy a határozat alkalmazásában különállóként kell-e kezelni az alacsony fűtőértékű gáz, a magas fűtőértékű gáz és a cseppfolyósított földgáz piacait. A kérdést e határozat alkalmazásában is nyitva lehet hagyni, mivel:

— a Shell nem termel cseppfolyósított földgázt,

— a Shell U.K. Limited Nagy-Britanniában (Skóciában, Angliában és Walesben) tevékenykedik, ahol az azonnali gázpiacon (National Balancing Point) nem tesznek különbséget az alacsony fűtőértékű és a magas fűtőértékű gáz között. A hálózatba jutó gáz minőségének ellenőrzéséért a National Grid plc (a brit gázhálózat üzemeltetője) a felelős.

(16) A piac földrajzi kiterjedését illetően a korábbi bizottsági határozatok [7] szerint az Európai Gazdasági Térséget (EGT) és esetlegesen Oroszországot és Algériát foglalja magába.

(17) A rendelkezésre álló információk [8] alapján az Európai Unió teljes gáztermelése 190,3 milliárd Sm^3-t tett ki 2008-ban, míg az EGT-ben ugyanebben az évben a termelés 289,5 milliárd Sm^3 volt. A Shell 2008-as termelése 37,60 milliárd Sm^3 volt, amivel a piaci részesedése 12,99 %-nak felelt meg. Az oroszországi termelés 601,7 milliárd, az algériai pedig 86,5 milliárd Sm^3-t tett ki 2008-ban. Az EGT, Oroszország és Algéria teljes termelése így összesen 976,7 milliárd Sm^3, amiből a Shell részesedése 3,85 %-ot tett ki. A koncentráció foka a földgázkitermelés piacán is alacsony, figyelembe véve az óriásvállalatok (az ExxonMobil és a BP 10–20 %, illetve 5–10 % közti piaci részesedéssel rendelkezik) és a jelentős vállalatok (a Statoil és a Total nagyságrendileg 10–20 %, illetve 5–10 % közti piaci részesedéssel rendelkezik) jelenlétét, valamint a két állami tulajdonú vállalat, az orosz Grazprom és az algériai Sonatrach (30–40 %-os, illetve 10–20 %-os piaci részesedéssel [9]) versenynyomását. A fenti tények is a versenynek való közvetlen kitettségre utalnak.

IV. **KÖVETKEZTETÉS**

(18) Tekintettel az (5)–(17) preambulumbekezdésben megvizsgált tényezőkre, a 2004/17/EK irányelv 30. cikkének (1) bekezdésében a versenynek való közvetlen kitettségre vonatkozó feltételt teljesítettnek kell tekinteni Angliában, Skóciában és Walesben a következő szolgáltatások tekintetében:

a) olaj- és gázfeltárás;

b) olajkitermelés; és

c) földgázkitermelés.

(19) Mivel a piachoz való korlátlan hozzáférés feltétele teljesítettnek tekinthető, a 2004/17/EK irányelv nem alkalmazandó abban az esetben, ha az ajánlatkérők a (18) preambulumbekezdés a)–c) pontjában felsorolt szolgáltatások nyújtását Angliában, Skóciában és Walesben lehetővé tevő szerződéseket ítélik oda, sem pedig ha az ilyen tevékenységeknek az említett földrajzi területeken való folytatására írnak ki tervpályázatot.

(20) E határozat alapját a Shell és az Egyesült Királyság hatóságai által benyújtott információk szerint, a 2009. október–december időszakban fennálló jogi és ténybeli helyzet képezi. Amennyiben a jogi vagy ténybeli helyzetben beálló jelentős változások miatt a 2004/17/EK irányelv 30. cikke (1) bekezdésének alkalmazhatóságára vonatkozó feltételek már nem teljesülnek, e határozat felülvizsgálható,

[1] Lásd különösen a fent említett Exxon/Mobil határozatot, továbbá a valamivel frissebb COMP/M.4934 ügy – KAZMUNAIGAZ/ROMPETROL határozatot.

[2] Lásd a kérelemhez csatolt, 2009. júniusi „*BP Statistical Review of World Energy*" (a továbbiakban: BP Statisztikák) 8. oldalát.

[3] Amelyek piaci részesedése alacsonyabb, mint az említett óriásvállalatoké.

[4] Egy összefonódásnak a közös piaccal és az EGT-megállapodás működésével összeegyeztethetőnek való nyilvánításáról (COMP/M.4180. ügy – Gaz de France/Suez) szóló, 2006. november 14-i 2007/194/EK bizottsági határozat. (*HL L 88., 2007.3.29., 47. o.*)

[5] Lásd különösen a fent említett Gaz de France/Suez határozatot.

[6] Lásd a fent említett Statoil/Hydro ügyre vonatkozó határozat 1.2. pontját.

[7] Lásd például a fenti (4) preambulumbekezdésben említetteket.

[8] Lásd különösen a BP Statisztikák 24. oldalát.

[9] Lásd a fenti Statoil/Hydro határozatot.

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A 2004/17/EK irányelv nem alkalmazandó az ajánlatkérő felek által odaítélt, és Angliában, Skóciában vagy Walesben megvalósítandó következő szolgáltatásokat lehetővé tevő szerződésekre:

a) olaj- és gázfeltárás;

b) olajkitermelés; és

c) földgázkitermelés.

2. cikk

Ennek a határozatnak Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2010. március 29-én.

a Bizottság részéről
Michel BARNIER
a Bizottság tagja